

Erfgoed Brussel

40

Lente 2026

U

Dossier

**ART DECO,
RESOLUUT MODERN**

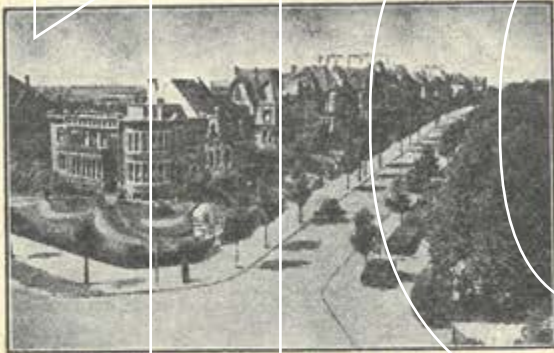
urban.brussels

SQUADRE H. REY

BATISSEZ VOTRE HOME DANS LES NOUVEAUX QUARTIERS SALUBRES D' **ANDERLECHT**

NOMBREUX TERRAINS
TOUS GENRES
PRIX AVANTAGEUX

MEIR AVENUE E. YSAÏE

MEIR ROND POINT

VENTE PUBLIQUE
LE PREMIER
VENDREDI DE
CHAQUE MOIS

VEILING OP
EERSTEN VRIJDAG
VAN ELKE
MAAND

TALRIJKE GRONDEN
VAN ALLEN AARD
VOORDEELIGE PRIJZEN

AVENUE DU ROI SOLDAT

BOUWT UW WONING IN DE
NIEUWE LUCHTIGE WJKEN
VAN **ANDERLECHT**

SCHEUTVELD. R. J. MANNE

Het verhaal van een doorsnee huis

Erfgoedwording van het alledaagse

VINCENT HEYMANS
ARCHITECTUURHISTORICUS

NVDR

De Meirwijk in Anderlecht is een typisch voorbeeld van de woonwijken die tijdens het interbellum verkaveld en bebouwd worden. Vandaag vinden we er nog tal van bescheiden eengezinswoningen en kleine appartementsgebouwen in art-decostijl. In dit artikel getuigt een eigenaar hoe zijn zoektocht naar de geschiedenis van de oorspronkelijke bewoners hem inzicht verschafte in de evolutie van zijn woning.

←
"Bouwt uw woning in de nieuwe luchtige wijk van Anderlecht". Een woning ontstaat niet uit het niets. Haar constructie is het resultaat van duidelijke keuzes op het openbare en particuliere niveau.
Advertentie voor de verkoop van bouwpercelen in de Meirwijk, gepubliceerd in het tijdschrift *Bâtir*, 64,1938 (© Documentatiecentrum, urban.brussels).

AFB. 1
Opstand voorgevel. (© gemeentearchief
Anderlecht, fonds OW).

Zouden we de geesten van wie ooit in onze huizen heeft gewoond kunnen uitnodigen om terug te keren en ons hun verhaal te vertellen? En als ze zouden verschijnen, zou hun aanwezigheid ons geruststellen? Zou hun relaas ons kunnen ontroeren? Zou het ons helpen om het decor van ons dagelijks leven met andere ogen te bekijken? Zou het een lezer kunnen boeien? Al bijna 30 jaar probeer ik die vragen te beantwoorden door mijn eigen huis als studieobject te behandelen.

EEN JONG KOPPEL ...

Marie Ida Heuts wordt geboren in 1897 en Jean Louis Verheyleweghen in 1899. Zij trouwen in 1922¹ en betrekken eerst een gezinswoning² aan de rand van de toekomstige Meirwijk. Het gaat om een uitgestrekte verkavelingszone die in 1905 werd gepland, ten westen van het voormalige dorp Anderlecht³. De rechte lanen, met

daarlangs linde- en kastanjabomen, vertrekken vanop een brede rotonde die de aansluiting met bestaande wegen verzekert. De rotonde biedt ook toegang tot het openbare park dat het groene hart en de aantrekkingspool van de wijk vormt. Hoewel het traject van de hoofdasen vastligt, worden hun verlengingen en het secundaire wegennet pas in het begin van de jaren 1930 afgewerkt⁴. In dat decor-in-wording vrijrijst het huis van het jonge stel als een van de eerste aan de overkant van het park⁵.

Meneer is sportliefhebber en sinds januari 1920 gemeenteonderwijzer in Anderlecht⁶. Hij weet nog niet dat zijn passie, die aansluit bij de ambities van die tijd, zijn loopbaan radicaal zal beïnvloeden. Mevrouw oefent geen beroep uit⁷. Ze zijn respectievelijk 27 en 29 jaar oud wanneer ze op 18 januari 1926 een door de gemeente verkaveld terrein aankopen⁸. Dit is geen gok, maar een weloverwogen beslissing. Het bescheiden perceel beschikt over heel wat troeven: beperkte diepte, maar comfortabele breedte, noordwest-zuidoostoriëntatie, zicht

1. Volkstelling 1920, Anderlecht, register nr. 63, folio 82.

2. Luitenant Liedelstraat 78; Volkstelling 1920, Anderlecht, register nr. 63, folio 82 en *Annuaire du commerce Mertens & Rozez*, vol. straatnamen, 1926, p. 309. Vermeld op het adres: Heuts H., eigenaar, Verheyleweghen en Stevens. Stevens komt niet meer voor in de editie van 1927 en Verheyleweghen verdwijnt uit de editie van 1928.

3. Het gaat om het grootste gemeentelijke stedenbouwkundige project sinds de bouw van de Kuregemwijk 50 jaar eerder. De hoofdwegen zijn aangelegd vanop een rondpunt dat tevens de ingang van een openbaar park vormt. De nieuwe wijk is bedoeld voor welgestelde kopers: *Gemeente Anderlecht. Un quartier Art Déco à Anderlecht*, <https://anderlecht.be/fr/agenda/un-quartier-art-deco-a-anderlecht-0>, geraadpleegd op 13/01/2025.

4. Zitting van de gemeenteraad van 23/11/1905. Het aanlegplan wordt goedgekeurd bij koninklijk besluit van 23/02/1908: LEROY, F., de PANGE, I., *De Meirwijk. Triomf van de Art Deco*, Gemeente Anderlecht, Anderlecht, 2006, p. 7. De sterke demografische groei van de gemeente verklaart de motivatie en het succes van de onderneming: 48.000 inwoners in 1920, 68.500 in 1937 en 88.000 in 1946.

5. Eerste vermelding: *Annuaire du commerce Mertens & Rozez*, 1929, vol. straten, p. 65: nrs. 6, 8, 10, 12 en 16 voor de hele laan.

6. Ingedeeld bij school nr. 13, Wayezstraat 56. Register van de beraadslagingen van de gemeenteraad, vol. 36, 1927, p. 262 en 454 (overzicht lonen); *Anderlecht et ses écoles, ses institutions complémentaires de l'école, ses œuvres protectrices de l'enfance*, impr. De Vroegh, Anderlecht, 1922, p. 6. Zijn passie voor sport bracht hem ertoe om een speciaal diploma voor het onderwijs in lichamelijke opvoeding in de middenschool te behalen (Register van de beraadslagingen van de gemeenteraad, vol. 68, 1942, p. 231).

7. Register met notulen van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Anderlecht, 24 oktober 1919 tot 23 april 1920, vol. 42, p. 163; Register van de gemeenteraad van Anderlecht, 03/07/1919 – 05/08/1920, vol. 29, p. 168. Op basis van een diploma behaald op 14/08/1918.

8. Perceel 122 van gemeentelijke terreinen, vermeld in dossier TP 19448 en in de akte van notaris Beeckman van Crayloo van 18/01/1926.

9. Zelfde motivering voor de heer N. Van Mulder om in 1928 nr. 36 te bouwen; interview met mevrouw Van Mulder op 27/06/2016. De goede verbindingen van de wijk met het openbaar vervoer zijn een ander voordeel: reclame in *Bâtir*, 1937: 'Bouwt uw woning in de nieuwe luchtige wijken van Anderlecht'. Van 1929 tot 1934 vermeldden de 'Almanakken van koophandel' de *avenue Bizet*: 'Comm. Rond-Point du Meir - Finit aux champs'. De vermelding werd van 1935 tot 1956 opgenomen onder de nieuwe naam van de laan (Koning-Soldaatlaan). Luchtbeelden illustreren die realiteit: de Marius Renardlaan komt in het verlengde van de Koning-Soldaatlaan, dat gebeurt op basis van de luchtbeelden in de periode van 1953 en 1961: <https://bruciel.brussels>, geraadpleegd op 10/08/2025.

10. Interview met mevrouw Van Mulder op 27/06/2016; *Je me souviens d'Anderlecht*, Le Castor Astral, Bordeaux, 2006, pp. 19, 24, 28-29, 37 en 63. De luchtbeelden van 1944 laten zien dat de aaneengesloten bebouwing tot aan de rand van het park reikt: daarbuiten zijn lege percelen nog steeds in de meerderheid: <https://bruciel.brussels>, geraadpleegd op 10/08/2025.

11. *Avenue Bizet 8*, vergunning afgegeven op 24/09/1926.

12. Mevrouw Carine De Crem, interview op 15/12/2024. Was dat de reden waarom het gemeentebestuur – na een klacht van architect (Jos?) Mertens – zijn leerkracht eraan herinnerde dat hij geen andere winstgevende activiteit mocht uitoefenen dan lesgeven? Mertens, architect-aannemer-landmeter, Paul Jansonlaan 54: Gemeentebestuur van Anderlecht. Register met notulen van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Anderlecht, werkjaar 1927; vol. 53, p. 411 en 417.

13. Nys op nr. 6 en Dewever op nr. 10 volgens de vermelding op de plannen, dossier TP 19448; idem in 'Almanakken van koophandel', 1929.

14. Erfdienstbaarheid beschreven in de akte van notaris Beeckman van Crayloo van 18/01/1926: art. 5 § 4bis en 5.

15. Verharding van de koer ten minste vanaf 1930: betonnen cementtegels aangevoerd onder een laag van zandsteentegels geplaatst in 1937.

16. De plannen voor een woning in opdracht van Verheyeweghen in 1958 zijn getekend door architect Joseph Tilman, Itterbeekselaan 28 in Anderlecht. Het silhouet van een figuur aan de gevelopstand is identiek aan die op zijn eerdere plannen en maakt het mogelijk de plannen van het huis aan hem toe te schrijven. Archiven van de gemeente Anderlecht, fonds Openbare Werken, dossier TP 39496. Zie nota 49.

AFB. 2

Bij een weldoordachte architectuur is de ingangspartij samengesteld uit een aantal met zorg behandelde elementen: bordes, luifel, het profiel van de muuropening, het schrijnwerk (© foto van de auteur, 2024).

op het nieuwe park en op de spits van de Collegiale Sint-Pieter-en-Guido, die de nabijheid van het voormalige dorp verradt. Het eigendom is waarschijnlijk het beste wat men voor een redelijk budget kan vinden en belichaamt bovendien het ideaal van die tijd: een huis tussen de stad en het platteland, in een rustige, luchtige en groene wijk⁹. Op de nog vele onbebouwde percelen grazen schapen en elke ochtend gaan de groentetelers naar de stad om hun producten te verkopen¹⁰.

Het huis dat het koppel laat bouwen ligt op de *avenue Bizet*¹¹, omgedoopt tot Koning-Soldaatlaan in 1935. Ondanks zijn relatieve bescheidenheid zal het bouwwerk een reeks bewuste keuzes weerspiegelen, die zowel beantwoorden aan de persoonlijke verwachtingen als aan de sociale aspiraties van het echtpaar. Meneer aarzelt hierbij niet om zich rechtstreeks met het ontwerp van de plannen te bemoeien¹².

... EN HUN KLEINE HUIS

Het huis integreert zich goed in de omgeving en benut de ligging optimaal. Het project wordt deels bepaald door de erfdiensbaarheid van het terrein ten gunste van het openbare park: de gevel moet de rooilijn respecteren¹³, zes meter achter de eigendomsgrens, en mag niet meer dan drie bouwlagen tellen over een hoogte van 15 meter¹⁴. De maximaal toegelaten diepte maakt twee opeenvolgende vertrekken mogelijk, met achteraan voldoende ruimte voor een kleine tuin, die eerder een koer zal worden¹⁵.

De plannen zijn niet ondertekend, maar kunnen worden toegeschreven aan Joseph Tilman, een lokale architect uit een familie van aannemers in openbare werken¹⁶ (AFB. 1). Zonder genialiteit maar met overtuiging heeft hij de ideeën van zijn klanten vormgegeven en het huis enkele kenmerken meegegeven waarvan de effecten vandaag nog merkbaar zijn. Waarschijnlijk

AFB. 3

Voor wie er oog voor heeft bezit zelfs een heel gewoon huis charmante details. Fragment van de trapleuning (© foto van de auteur, 2024).

worden de werken uitgevoerd door het familiebedrijf – een pragmatische en verstandige keuze¹⁷.

De gevel sluit aan bij de mode van die tijd en zal een herkenningspunt blijven tussen de eerder brave, bijna academische gevels die al snel het straatbeeld langs het park vervulden. De ontwerper put rijkelijk uit de toenmalige staalkaart: spel van materialen en texturen (paepsteen in diverse verbanden, blokken blauwe hardsteen met korstplaat¹⁸, Euville-steen, imitatiewitsteen, glas-in-lood, smeedijzer), felle kleuren (schrijnwerk in vermiljoen en zwart), combinaties van eenvoudige geometrische vormen (vierkant op punt of met afgeschuinde hoeken), gerecycleerd uit uiteenlopende inspiratiebronnen (Arts & Crafts, Afrikaanse kunst). De sterk benadrukte compositielijnen en de herhaling van enkele details als leidmotief bewaren de samenhang van de rijke compositie.

De bouwtechnieken blijven traditioneel, maar integreren enkele moderne oplossingen, zoals portieken in gewapend beton als centrale draagmuur en een dakterras in vulkanisch cement¹⁹.

De achteruitbouwstrook wordt gebruikt voor de toegangshelling die naar de ondergrondse garage leidt. Die toen populaire oplossing is essentieel in de evolutie van het woningtype, omdat ze een nieuw element in het programma integreert zonder de gevel te ontsieren of de indeling van de binnenruimte te verstoren. Voortaan wordt een ruimte gewijd aan de auto en voorzien van specifieke uitrustingen: schuifdeur op rail, waterdichte vloer en smeerp²⁰.

De toegang tot het huis krijgt de vorm van een licht verhoogd portaal onder luifel: de intimiderende entree van de burgerwoning uit de vorige eeuw maakt plaats voor een functionele, comfortabele en representatieve toegang (AFB. 2). Voortaan liggen de leefruimten op straatniveau, zonder in te boeten aan privacy, dankzij de achteruitbouwstrook met beplante boorden die een doeltreffende scheiding vormt tussen openbare ruimte en privésfeer.

Qua stijl is het interieur traditioneler. Typische art-deco-elementen blijven beperkt tot het trapenhuis (AFB. 3). De leefruimten zijn ontdaan

17. *Annuaire du commerce Mertens & Rozez*, 1927, vol. straten, p. 274: Itterbeekselaan 28, Tilman en zonen, aannemers-architecten. Vermelding in vol. 'Beroepen' van hetzelfde jaar, onder de rubrieken 'Architecten' (p. 1338) en 'Aannemers' (p. 1750). Niet te verwarren met zijn bekendere naam- en tijdgenoot uit Schaarbeek: J.-B. Tilman. Plannen voor Itterbeekselaan 26-28, Anderlecht, fonds Openbare Werken, dossier nr. 16999; aanvraag ingediend op 05/04/1923 door J.-B. Tilman, Sebastopolstraat, vergunning afgegeven op 17/07/1923 voor de bouw van een woning en een bijbehorende werkplaats. Het handschrift op de plannen is hetzelfde als voor de Koning-Soldaatlaan nr. 8.

18. *Pierre bleue belge: onze afwerkingen: korstplaat*, <https://www.pierrebleuebelge.be/nl/afwerking/korstplaat/>, geraadpleegd op 10/08/2025.

19. Documenten in de bijlage van het dossier openbare werken 19448. Vulkanisch cement heeft hydraulische eigenschappen die geschikt zijn voor dergelijk gebruik: FRANKEN, D., *La construction civile*, A. De Koninck, Antwerpen, 1910, p. 116.

20. Voorwaarden voor het verlenen van een bouwvergunning met betrekking tot speciale voorzieningen om te voorkomen dat olie of benzine in de afvoer loopt, evenals de verplichting om het plafond van de garage onbrandbaar te maken. De garage moet ook voldoen aan de bepalingen van het koninklijk besluit van 24/07/1925; dossier openbare werken 19448.

21. Behangpapier U.P.L.: Usines Peters-Lacroix.

22. Volkstelling 1920, Anderlecht, register nr. 63, folio 82.

23. Boch La Louvière (wandtegels), Cérabati Wasserbillig (vloerbedekking van zandsteen-tetegels), Ideal Standard (sanitair), Peters-Lacroix (behang), Val Saint-Lambert (verlichting) ...

24. Koning-Soldaatlaan nr. 36, woning gebouwd in 1928; interview met mevrouw Van Muylder op 27/06/2016.

25. Genoemd in een verslag van de werfleider van de gemeente Anderlecht, 27/02/1931.

26. Johannes Hendrikus Heuts (1862-1949) en Elisabetha Mathildis Vanmeerbeek (1870-1938): Volkstelling, 1930, register 42, folio 43.

27. Maria Hubertina (Tiny) Aarts: Volkstelling, 1961, register 72, p. 454 en 1970, register 123, p. 15.

28. Toelating op 30/03/1930, dossier TP 22537.

29. Krantenpapier gevonden tussen de vensterbank aan de buitenkant van een van de twee kamers aan de binnenplaats en het raamwerk toen het werd verwijderd; in stukken en slecht bewaard, maar gedateerd november 1933. Vergelijking van de bakstenen en cementvoegen voor het opnieuw bepleisteren van de achtergevel. Het metselwerk van de tweede verdieping wordt gekenmerkt door een hybride toestand tussen de lagere delen van de gevel en het metselwerk van de aanbouw: dezelfde bakstenen als die van de oorspronkelijke gevel, maar mortel die vergelijkbaar is met de mortel die gebruikt is om de aanbouw op te trekken: waarnemingen gedaan in september 2007.

30. Alleen schroefsporen op het deurschrijnwerk van voor de verbouwing in 1937.

AFB. 4
Bij renovaties verdwijnen meestal alle sporen van de geschiedenis van een huis. Voorzichtigheid is dus geboden, zelfs bij de kleinste aanpassingen. Oorspronkelijk behangpapier, ca 1927, Usines Peters-Lacroix - Haren. Vermelding in de marge van de rol: " U.P.L. FABR. BELGE. 1499.3.M.A » (© privéverzameling).

van decoratie en het oorspronkelijke behang, teruggevonden onder recentere afwerkingen, getuigt van een toenmalige trend zonder uitgesproken karakter²¹ (AFB. 4). Hoewel pas vrij laat genomen, toont de enige bewaarde foto van het interieur een keuze voor comfortabel meubilair, maar zonder specifieke stilistische kenmerken. De eigenaars vestigen zich in februari 1927 in hun nieuwe woning²².

STREVEN NAAR COMFORT

Meer nog dan de materialen en afwerking tonen vooral de voorzieningen dat de bewoners streefden naar comfort en zelfs een zekere luxe, zij het zonder uiterlijk vertoon. Voor zover de leveranciers konden worden achterhaald, ging

het telkens om vermaarde bedrijven²³ (AFB. 5). De badkamer, die boven de hal ligt, is bescheiden van formaat maar rechtstreeks verbonden met de slaapkamer. De oorspronkelijke inrichting is niet bewaard gebleven en omvatte waarschijnlijk geen toilet. Het eerste ontwerp volgde de gangbare logica om de toiletfunctie afzonderlijk onder te brengen en de wc buiten het gebouw te installeren. Maar niet voor lang, want er zouden nog werken volgen.

Het huis is aangesloten op het elektriciteitsnet, wat nog niet voor alle adressen in de wijk het geval is²⁴. Verwarming gebeurt echter niet via centrale verwarming: de bewoners kiezen voor een kolenkachel in elke kamer, waarschijnlijk van het continue type en compact van formaat. Deze verouderde maar nog veel voorkomende oplossing kan worden verklaard door de bescheiden omvang van de woning, de hoge kostprijs van centrale verwarming en de leefgewoonten van de bewoners. In de garage stalt meneer een auto van recente makelij met een verlaagd chassis²⁵. Achteraan geeft de wasruimte uit op de binnenplaats; ze is uitgerust met een handpomp om regenwater op te halen uit de ondergrondse regenput.

Het koppel blijft kinderloos. Vanaf 1928 nemen ze de ouders van mevrouw in huis²⁶. Na hun overlijden verwelkomt het stel een jonge verre verwante van mevrouw, die in het huis de rol van gezelschapsdame zal vervullen²⁷.

MAXIMALE BENUTTING VAN DE RUIMTE

De eigenaars koesteren al snel de wens om hun woning uit te breiden en te moderniseren. Een achterbouw die op de binnenplaats komt biedt extra ruimte bij de keuken en integreert het toilet in de woning²⁸. De plannen van 1930 zijn evenmin ondertekend maar kunnen opnieuw aan Joseph Tilman worden toegeschreven. Waarschijnlijk behoort tot die ingreep ook de – niet gedocumenteerde – creatie van twee slaapkamers op de zolder, dankzij de ophoging van de achtergevel²⁹. Om het geheel een moderne uitstraling te geven, worden de conventionele deurkrukken in messing met beslagplaat vervangen door vernikkelde modellen³⁰.

In 1937 wordt de aanbouw verhoogd om plaats te bieden aan een ruime, moderne badkamer in geometrische art-decostijl (AFB. 6). Een omvangrijke, wandgeplaatste boiler zorgt voor

AFB. 5

Kiezen voor kwaliteit is essentieel voor de duurzaamheid. Het identificeren van de gebruikte materialen moedigt de bewaring ervan aan. Een stalenkistje teruggevonden in kelder van de keramische badkamertegels. Cerabati-Wasserbillig (© foto van de auteur, 2024).

warm water, terwijl een gasaansluiting de installatie van een verplaatsbare radiator op vloerniveau mogelijk maakt³¹. De indeling van de vertrekken op de verdieping wordt volledig herzien met de bedoeling een grote slaapkamer aan de achterzijde te creëren. De omvang van de badkamer, haar uitrusting, afwerking en plaats in het huis – een ruimte voorbehouden aan de gebruikers van de hoofdslaapkamer – getuigen van de ambitie om, in overeenstemming met de aspiraties van die tijd, thuis het comfort te hebben dat luxehotelkamers bieden³². De koer wordt in één moeite heraangelegd: bekleding met zandsteentegels en installatie van een ingenieus muursysteem met rails en ringen om waslijnen in open lucht te spannen. Opnieuw wordt het werk toevertrouwd aan Joseph Tilman, van het ontwerp tot de uitvoering³³.

Die opeenvolgende ingrepen getuigen van twee complementaire ambities: enerzijds het verlangen naar comfort en anderzijds de wens om het moderne karakter van het huis te bestendigen. Subtieler belichamen die aspiraties een evolutie in de levenswijze van de bewoners: de

slaapkamer verhuist van de straatzijde naar de rustige tuinzijde, terwijl een bureau de plaats aan de gevelzijde inneemt³⁴; het toilet wordt voortaan in de sanitaire voorzieningen geïntegreerd.

De materiële en affectieve ambities van de eigenaars worden bevestigd door voorzichtige investeringen in vastgoedprojecten in de wijk, bedoeld als veilige belegging en extra inkomen³⁵.

EEN TRAPJE HOGER

Blijkbaar zal de Tweede Wereldoorlog het leven van het onopvallende koppel weinig verstoren. Meneer krijgt in 1940 zijn definitieve benoeming. Aangezien hij 20 dienstjaren op de teller heeft staan, krijgt hij bij de start van het schooljaar in september 1942 een volledig lesrooster als leraar lichamelijke opvoeding toegewezen. In 1945 treedt hij toe tot de bijzondere commissie voor lichamelijke opvoeding en sport, opgericht door de bevoegde schepen, en wordt hij er een gewaardeerde medewerker³⁶. Op 1 januari 1946 wordt hij benoemd tot directeur

31. De waterverwarmer heeft sporen van zijn bevestiging aan de muur achtergelaten.

32. Voornemen bevestigd door mevrouw Carine De Crem, interview op 15/12/2024. Vloer in Cérabati-zandsteen (Wasserbillig), muren volledig betegeld met aardewerken tegels van Boch (La Louvière), Novalux-wastafel en -bidet (Houdeng-Goegnies), Ideal Standard in Houdeng-Goegnies (bedrijf opgericht in 1901), dubbelwandig gietijzeren bad, waarschijnlijk van Engelse makelij, net als de Thebe-kranen en het toilet.

33. Politieverslag met datum 02/07/1937 in dossier TP 29435. Die vermelding bevestigt de samenhang in de aanpak van de klant, die een beroep doet op dezelfde vakmensen. Vergunning afgegeven op 24/09/1937.

34. Zie de plannen in dossier TP 29435, toegevoegd bij de vergunningsaanvraag van 08/06/1937.

35. In het bijzonder Luitenant Liedelstraat 58, een klein opbrengsteigendom gebouwd onder een vergunning afgegeven op 02/08/1932 en gebaseerd op plannen van Joseph Tilman (TP 24811).

36. Tot dan toe had hij zijn tijd verdeeld tussen algemene lessen en gymnastieklessen: Gemeentebestuur van Anderlecht. Register met notulen van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Anderlecht, werkjaar 1940; vol. 66, p. 549, 1942, vol. 68, p. 231 en 1944-1945, vol. 69, p. 536. De gemeente Brussel had in het interbellum al een sportdienst opgericht: BILLEN, C., DECROLY, J.-M., *De kleinste kamertjes in de grootstad: Openbaar sanitair in Brussel van de Middeleeuwen tot vandaag*, Musea van de Stad Brussel, Brussel, 2003, pp. 27-31.

37. Verkiezingen van 1946, 1952, 1958 en 1964. Over Bracops, lees: CUMPS, F., THOMAS, E., *Du BOP au PS. 120 ans de progrès social à Anderlecht*, Cultureel centrum van Anderlecht, 2005, pp. 17-21 en 46-47; CAMANT, R., 'Joseph Bracops 30.5.1900 – 30.5.1966', *Anderlechtensia*, 39, maart 1986, pp. 37-48.

38. Gemeentebestuur van Anderlecht. Register met notulen van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Anderlecht, werkjaar 1946; vol. 60, zitting van 12/03/1946, pp. 128-129 en gemeentebestuur van Anderlecht. Register met notulen van de beraadslagingen van het gemeentecollege van Anderlecht, werkjaar 1946; vol. 70, zitting van 15/01/1946, p. 20.

39. Talrijke vermeldingen in de pers tussen 1946 en 1958: ongeveer 50 vermeldingen in de volgende titels: *Le Soir* (meer dan 30), *Le Peuple* (8), *La Dernière Heure* (6), *Het Laatste Nieuws* (3), *La Nation Belge* (1), *De Standaard* (1); vermelding in: *Je me souviens d'Anderlecht*, op. cit., pp. 69-70.

40. Dat zal ervoor zorgen dat hij wordt benoemd tot erelid van de RSCA (*Le Soir*, 13/02/1947, p. 6) en lid wordt van het organiserend comité van het wereldcongres voor lichamelijke opvoeding in Brussel, juli 1958 (*Les Sports*, 20/06/1958, p. 2 en *Le Soir*, 14/07/1958, p. 5). Hij wordt verkozen tot voorzitter van de Belgische Bond voor Lichamelijke Opvoeding; vermelding in de pers vanaf 1956: *Le Soir*, 05/11/1956, p. 5. Overlijdensbericht in *Le Soir*, 14/09/1969, p. 5. Hij is lid van de beheerraad van het Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Sport (INEPS-NILOS): *Le Soir*, 10/10/1959, p. 2, en voorzitter van de trainerschool van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB).

41. De banden tussen de twee mannen gaan ver terug: ze zijn van dezelfde generatie, geven les op dezelfde school en hun huizen, in dezelfde buurt, zijn gebouwd – in 1926 en 1927 – naar plannen van dezelfde architect. De fabriek van Bracops bevindt zich op Luitenant Liedelstraat 63 (TP 20136). Over de nagedachtenis van Joseph Bracops, *Je me souviens d'Anderlecht*, op. cit., p. 43. Foto van Louis Verheyleweghen met Edmond Leburton, minister van Volksgezondheid en Gezin, en Joseph Bracops, burgemeester van Anderlecht in 1958: P.B., 'Le complexe sportif et scolaire de la plaine de Neerpede', in *Le Soir*, 25/05/1958, p. 5. Herinneringen van Josette Bracops, dochter van Joseph Bracops, die Louis Verheyleweghen beschrijft als iemand die dicht bij haar vader stond, een bekend gezicht in haar jeugdherinneringen, iemand die je thuis zag en bij wie je werd uitgenodigd; interview op 29/01/2025.

42. Papiervulling rond de watertoevoer- en afvoerbuizen in de doucheruimte, achter het plafond: krant *La Dernière Heure*, 03/09/1949.

43. Tegels met afgeronde hoeken, plinten met groeven, ingebouwde accessoires: Manufactures céramiques d'Hemiksem et de la Dyle. BAECK, M. en VERBRUGGE, B., *De Belgische Art Nouveau en Art Deco wandtegels 1880-1940*, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel, 1996, pp. 182-185. Tegeltypes nog steeds vermeldt in NEUFERT, E., *Les éléments des projets de construction*, Dunod, Parijs, 1963, p. 186, afb. 2.

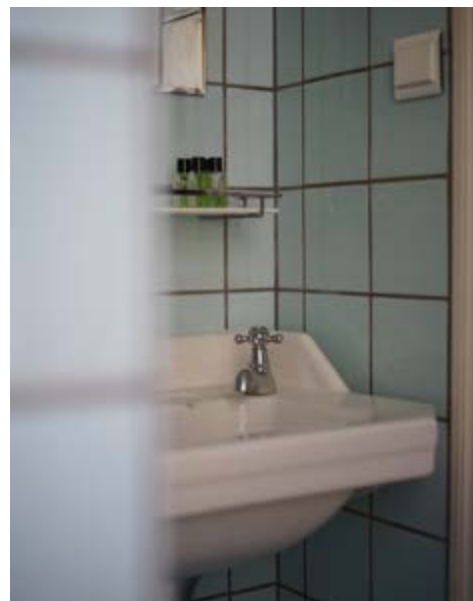
44. Gebruik van het vertrek bevestigd door mevrouw Carine De Crem, interview op 15/12/2024.

AFB. 6
Tijdens het interbellum worden lichaamshygiëne en comfort één. Detail van de badkamer (© foto van de auteur, 2024).

lichamelijke opvoeding van de gemeente, aan het hoofd van een nieuwe dienst die tot doel heeft door sportbeoefening in de scholen de fysieke gezondheid van scholieren te waarborgen.

Voor zijn buur en vriend Joseph Bracops verloopt het anders. Net als Jean Louis Verheyleweghen is hij onderwijzer, maar hij is tevens een socialistische militant en treedt vanaf het begin van de oorlog in het verzet. Hij wordt op 18 november 1942 gearresteerd en gedepoteerd en pas op 6 mei 1945 bevrijd uit het concentratiekamp van Ebensee. Met het aureool van held en gesterkt door zijn overtuigingen leidt Bracops de Anderlechtse socialistische partij naar de verkiezingsoverwinning in november 1946. Daardoor verwerft hij het ambt van burgemeester, dat hij tot zijn dood in 1966 zal uitoefenen³⁷. Door zijn sterke betrokkenheid bij stedenbouw, onderwijs, lichamelijke opvoeding en sport, vindt hij in zijn oude vriend een ijverige en gewaardeerde medestander³⁸. De opdrachten die Bracops hem toevertrouwt, brengen deze laatste ertoe het onderwijs in sportdisciplines te hervormen en de opleiding van collega's te versterken. Verheyleweghen zal evenementen organiseren om lichamelijke activiteiten in het schooltraject op te waarderen, geeft lezingen,

AFB. 7
De moderniteit en de zorg besteedt aan de douchekamer, ingericht in 1949 is een bevestiging van de aandacht die de eigenaar aan de verpersoonlijking van zijn woning besteedt (© foto van de auteur, 2024).

maakt studiereizen naar het buitenland en zetelt in diverse organisaties gewijd aan sportbeoefening³⁹. Als invloedrijk persoon in zijn vakgebied en sleutelfiguur in de lokale socialistische politiek wordt hij vaak geraadpleegd omwille van zijn expertise en netwerk⁴⁰.

De nauwe professionele en persoonlijke banden met Bracops⁴¹ versterken Verheyleweghens positie als nieuwe lokale notabele. De wijzigingen die hij opnieuw aanbrengt in zijn huis getuigen waarschijnlijk van die sociale opgang, maar wijzen vooral op zijn verlangen om er te blijven wonen. Eind 1949⁴² laat hij de oude badkamer ombouwen tot een douchekamer, naar het model van douche waarmee de toenmalige modernste openbare sportinrichtingen waren uitgerust⁴³ (AFB. 7). Die werken weerspiegelen niet alleen de evolutie van de hygiënepraktijken, waarbij de douche voortaan de voorkeur krijgt boven het bad, maar ook de persoonlijke wensen van de eigenaar: de toegang tot die voorziening, waarvan de moderniteit in een privéwoning ongewoon lijkt, gebeurt uitsluitend vanuit de kamer op de eerste verdieping aan de straatzijde, inmiddels zijn privéureau⁴⁴.

Halverwege de jaren 1950 klinkt de lokroep van de moderniteit met hernieuwde intensiteit. België kent een opmerkelijke economische

welvaart en de levensstandaard stijgt. In opdracht van burgemeester Bracops voert de Anderlechtse grondregie aan de rand van de gemeente een modernisering door die tegelijk radicaal en doordacht is: de eerste stap naar het *Park System*⁴⁵. De Verheyleweghens springen mee op de kar door in een nieuwe residentiële wijk, verkaveld door de gemeente op een landelijk plateau, een mooi perceel aan te kopen naast het toekomstige Scherdegemepark⁴⁶. De trouwe Joseph Tilman krijgt de opdracht om de plannen van het nieuwe huis te tekenen, waarvoor in 1959 de bouwvergunning wordt afgegeven⁴⁷. Vermoedelijk worden ze beïnvloed door het feit dat Joseph Bracops niet langer hun buur is: hij verhuist naar een ruime villa, eveneens ontworpen door Joseph Tilman⁴⁸, aan de rand van de nieuwe wijk Prins van Luik.

Uiteindelijk verkoopt het koppel het perceel en de plannen, die door de nieuwe eigenaar worden uitgevoerd⁴⁹. De redenen voor het opgeven van dit project blijven onbekend, maar een samenloop van gebeurtenissen in 1959 biedt context voor die beslissing. Enkele maanden voor zijn pensioen⁵⁰ beslist meneer om centrale verwarming in het huis te laten installeren⁵¹. De plaatsing van centrale verwarming werd waarschijnlijk meerdere keren uitgesteld omdat het om ingrijpende werken gaat, maar dit ultieme moderniseringsproject krijgt des te meer betekenis als alternatief voor een verhuizing, een oplossing waarmee het koppel zich duidelijk niet kan verzoenen.

Meneer wordt getroffen door een hartaanval en overlijdt in 1969. Zijn weduwe blijft in het huis wonen met haar verwante en gezelschapsdame⁵². Die laatste, erfgename via indirecte lijn, zal na het overlijden van mevrouw in 1984 genoodzaakt zijn het goed te verkopen om de zware successierechten te betalen⁵³.

Die eerste breuk in het eigenaarschap sinds de bouw van het huis plaatst een relatief banaal pand in een risicovolle positie: het bezit stilistische kenmerken die allang niet meer modern zijn, maar heeft nog geen erfgoedstatus⁵⁴.

Het huis wisselt vervolgens snel van eigenaar, in 1985 en in 1987⁵⁵, gelukkig zonder grote gevolgen. Een aantal schouwen die als hinderlijk en nutteloos werden beschouwd, worden wel verwijderd⁵⁶. Vanaf 1999 beginnen de huidige eigenaars met een geleidelijke restauratie, waarbij ze erop letten trouw te blijven aan de aanblik van het interbellumhuis⁵⁷.

AFB. 8

Alle architectuur is gemaakt om bewoond te worden. Het echtpaar en hun gezelschapsdame in hun huis rond 1958 (© privéverzameling).

45. Over *Parksysteem*, lees: LELOUTRE, G., 'Het Park System van Anderlecht. De constructie van een openbare ruimte voor de Brusselse groene gordel', *Erfgoed Brussel*, 23-24, september 2017, pp. 114-129.

46. Perceel 2432 aangekocht op 05/12/1958 (TP 40799). Zie op <https://bruciel.brussels> de luchtbeelden van 1953 en 1961, de periode waartussen dit landbouwgebied werd verkaveld. Geraadpleegd op 10/08/2025. De verkaveling van deze tuinbouwzone was al gepland sinds de jaren 1930, maar de Tweede Wereldoorlog en de tijd die nodig was om de percelen te verwerven vertraagden het project. Burgemeester Bracops huldigde het park in 1964 in. Voorwaarden voor de verkoop van de kavels 2431 tot 2443 langs de Kapitein Fossoullaan voorgelegd aan het college op de gemeenteraad aan de hand van een brief van 18/09/1958. Register van de gemeenteraad, vol. 88, 1958 (4), p. 1735.

47. Vergunning afgegeven op 11/08/1959. Vermelding dat de werken niet werden gestart in een nota van 17/02/1960: TP 39496.

48. Krokussenlaan 11, vergunningsaanvraag ingediend op 20/05/1954, vergunning afgegeven op 28/06/1954, plannen getekend Tilman, nr. 853 bij de Brabantse orde van architecten. De figuur in pak, met wandelstok en hoed, verschijnt bovenaan de trap van het voorportaal. Dossier van het archief van de gemeente Anderlecht 36713; 'Almanak van koophandel', 1956. De eerste woning die in de straat werd gebouwd, zoals de 'Almanak van koophandel' en Josette Bracops, dochter van Joseph Bracops, getuigen. Zij herinnert zich het huis in aanbouw, dat te voet moest worden bereikt nadat de auto op de Prins van Luiklaan werd achtergelaten. Interview op 29/01/2025.

49. Vergunning afgegeven aan Michel de Waha op 06/03/1961, op basis van plannen die voor het eerst zijn goedgekeurd in 1959 na een aanvraag door Louis Verheyleweghens. Archief van de gemeente Anderlecht, Fonds Openbare Werken, TP 40799. Het was een vergelijking van die laatste plannen met eerdere plannen uit 1926, 1930 en 1937 die het mogelijk maakte om het huis aan de architect toe te schrijven (zie noot 16).

50. Gemeentebestuur van Anderlecht. Register met notulen van de beraadslagingen van het gemeentecollege van Anderlecht, werkjaar 1959; vol. 85, p. 599; ontslagbrief in het register van de zittingen van de gemeenteraad, 1959 (3), vol. 92, p. 1326.

51. Kranten gevonden rond de verwarmingsbuizen achter het plafond: *La Dernière Heure*, 21/03/1959.

52. Maria Hubertina (Tiny) Aarts: Volkstelling, 1961, register 72, p. 454 en 1923, register 123, p. 15. Zij laat het bureau zoals het is, inclusief de kalender op de overlijdensdatum. Graf van het echtpaar Verheyleweghens-Heuts op de begraafplaats van Vogelenzang, perk 4, 1e concessie in de rij.

53. Mevrouw Carine De Crem. 15/12/2024.

54. *Les années 1925 Art Déco / Bauhaus / Stijl, Esprit Nouveau*, 2 vol., Parijs, Musée des Arts décoratifs, 1966 (tentoonstellingscatalogus); HILLIER, B., *Art Deco of the Twenties and the Thirties*, Studio Vista, Londen, 1968. Vanaf de jaren 1980 kwam er weer bredere belangstelling.

55. Bevolkingsregister van de gemeente Anderlecht per straatnaam, vol. 29, p. 2.

EN DAARNA?

De gedroomde levensstijl die aan de basis lag van het ontwerp van de bescheiden woning, die meermaals werd uitgebreid en gemoderniseerd, is al lang achterhaald. Toch blijkt de concrete uitwerking van die aspiraties, gekoppeld aan de kwaliteit van de gekozen materialen en de verzorgde uitvoering, nog steeds functioneel en relevant.

Met uitzondering van het oorspronkelijke verwarmingssysteem, dat in 1959 werd verwijderd, is het merendeel van de ruimten en hun uitrusting behouden gebleven. De aanwezigheid van een garage in de kelder vormt ook vandaag een belangrijke troef. De twee badkamers, nog steeds intact en goed ingedeeld, dragen bij tot de charme en het comfort van het huis.

De openvolgende aanpassingen die de eerste bewoners aan de binnenruimten hebben aangebracht, bieden praktische voordelen: voorraadkast en achterkeuken, dubbele toegang tot de binnenplaats – vanuit de benedenverdieping en het souterrain –, gevelramen die eind jaren 1930 achteraan werden vergroot en die de kamers van royale lichtinval voorzien⁵⁸.

De thermische compactheid van de gebouwschil, een bescheiden volume ingeklemd tussen twee grotere huizen, en de ideale oriëntatie zorgen ervoor dat de woning gemakkelijk kan worden verwarmd, terwijl de onmiddellijke nabijheid van het park en hoogstamige bomen de opwarming van de lucht in de zomer beperkt. De inrichting weerspiegelt bijwijlen een evolverende levensstijl en vraagt dan ook om enkele toegevingen: de keuken blijft duidelijk gescheiden van de eetkamer, terwijl het toilet in de aanbouw door de afgelegen positie herinnert aan de tijd waarin men 'naar de koer' ging.

Die ogenschijnlijk triviale vaststellingen vloeien voort uit het dagelijks gebruik van de woning en bieden een waardevol kader voor actuele vragen rond woonbeleid in het licht van de lopende veranderingen en de voorspelde uitdagingen tegen het midden van deze eeuw. Ze helpen om de vaak voorbarige en opportunistische oordelen te relativeren omtrent gebouwd erfgoed, dat door sommigen nogal vlug als verouderd en achterhaald wordt bestempeld⁵⁹.

Intussen is de blik op het huis niet alleen in de ogen van zijn bewoners maar ook van het publiek spectaculair geëvolueerd. Dertig jaar geleden was het nog een bescheiden rijwoning, vandaag wordt het gebouw vermeld in diverse publicaties die de belangstelling voor

een welbepaalde periode in de architectuurgeschiedenis nieuw leven inblazen. Sinds 19 augustus 2024 staat het in de inventaris van het bouwkundig erfgoed van het gewest en trekt het de aandacht bij culturele evenementen die de opwaardering van erfgoed centraal stellen⁶⁰. De activiteiten rond art deco in 2025 vormden een bekroning, die vanzelfsprekend zal worden voortgezet met het eeuwfeest van het huis in 2026.

Die evolutie is tegelijk een waarschuwing en een hoopvolle boodschap. Waarschuwing, omdat er nauwelijks iets nodig is om de fragiele historische continuïteit te onderbreken die essentieel is voor het behoud van dergelijk goed. Hoopvolle boodschap, omdat in een wereld waarin alles snel zijn waarde lijkt te verliezen, de oorspronkelijke ontwerpkeuzes zo relevant kunnen blijken dat slechts kleine aanpassingen volstaan om er opnieuw een thuis van te maken, in het spoor van de vorige bewoners.

In dit specifieke geval zijn onze voorgangers uit het labyrint van de geschiedenis opgedoken op een decembervormiddag in 2024, in de vorm van een kleine zwart-witfoto. Mevrouw, meneer en hun gezelschapsdame poseren op een zomermiddag, omstreeks 1958, voor de lens van een naaste van wie de identiteit onbekend zal blijven⁶¹ (AFB. 8).

Voor wie er oog voor had, heeft het huis bij de zorgvuldig uitgevoerde renovatiewerken flarden van zijn intieme geschiedenis prijsgegeven. In de loop van archiefonderzoek en getuigenissen die parallel met die werken werden verzameld, heeft het zich bevolkt met de welwillende geesten van de mensen die het hebben gewenst, gedroomd, ontworpen en bewoond. Het ademt een historische gelaagdheid die zijn bewoners met mildheid omhult en hen eraan herinnert dat zij – niet meer en niet minder – de huidige erfgenamen zijn van een plek die zij op hun beurt zullen nalaten aan wie na hen komt.

Zo wordt erfgoed niet langer louter een onvervreemdbare realiteit, maar ook een culturele daad, die geworteld is in geduld en passie⁶².

Vertaald uit het Frans

56. De open haard van de woonkamer is bewaard gebleven tot de jaren 1980; bevestigd door mevrouw Carine De Crem, interview op 15/12/2024.

57. Akte van 16/11/1998 (nr. 1613), kantoor van notaris Christian Huylebrouck.

58. De verbouwingsplannen uit 1937 tonen nog de oorspronkelijke toestand van de ontwikkelingen (TP 29435).

59. DECLERCQ, V., 'Écologie ou patrimoine: faut-il choisir?', in *La Libre Belgique*, 17/04/2024: <https://www.lalibre.be/debats/2024/04/17/ecologie-ou-patrimoine-faut-il-choisir-3KAQK37KZZB3NCTWLS-G30GWDBI/>; site BE-Renolution: <https://renolution.brussels/fr/les-obligations>. Websites geraadpleegd op 10/08/2025.

60. LEROY, F., de PANGE, I., op. cit., p. 35 (ill. 13) en pp. 73-74. DEDOBLELEER, A., HOUDE, F., *Art Deco & Modernisme in Anderlecht*, Toerisme Anderlecht, Anderlecht, p. 36; TRACHTE, S. et al., *B²RetroTool - pre-assessment webtool Fiche explicative (types 5a, 5b, 5c en 5d) Maison bourgeoise de l'entre-deux-guerres*, pp. 7-8, https://sites.uclouvain.be/b3retrotool/site_outil_b3_retrotool/docs/5abcd_maison_bourgeoise_entre2guerres.pdf. Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Inventaris van het bouwkundige erfgoed: https://monument.heritage.brussels/nl/buildings/37186_geraadpleegd_op_09/08/2025. Brussels Art Deco Society, <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064424630617>, post van 31/10/2024. Conferentieprogramma BANAD Festival 2025: <https://www.banad.brussels/fr/visites/programme-complet-2024>. Websites geraadpleegd op 01/02/2025.

61. Vóór 1959 omdat de kamer nog geen radiator had.

62. Speciale dank aan Josette Bracops, Grégory De Cock, Carine De Crem, Michel Deplechin, Frédéric Leroy, Willem Maes, Grégoire Thiéry.

Redactiecomité

Jean-Marc Basyn, Julie Coppens, Paula Dumont, Suzanne Gillijns, Valerie Orban en Cecilia Paredes.

Wetenschappelijke coördinatie

Paula Dumont

Experten-adviseurs

Manuela Core, Caroline Criquillon, Eric Demelenne, Catherine Leclercq, Anne Totelin, Manja Vanhaelen

Coördinatie iconografie

Paula Dumont met de hulp van Julie Coppens

Auteurs / redactionele medewerking

Carmen Azevedo, Renaud Bardez, Veronique Boone, Manuela Core, Caroline Criquillon, Carla Debarre Odile De Bruyn, Eric Demelenne, Florence Donneux, Paula Dumont, Elisabeth Gerard, Thierry Henrard, Vincent Heymans, Chantal Kesteloot, Jochen Ketels, Philippe Leblanc, Catherine Leclercq, Isabelle Lecocq, Murielle Lesecque, Cécile Mairy, Valérie Orban, Cecilia Paredes, Emilia Pauchard, Savinien Peeters, Noémie Petit, Anne-Marie Pirlot, Mathilde Semal, Maité Springael, Caroline Styfhals, Barbara Van Der Wee, Manja Vanhaelen, Wivine Wailliez, Catherine Walraevens, Stefan Wouters

Eindredactie nederlands

Paula Dumont

Eindredactie frans

Valérie Orban

Vertaling

Oneliner, Liesbeth Degreef en Ibe De Turck van urban.brussels

Vertaling Abstract

vertaaldienst van de GOB

Nalezing

Koen Raeymakers, Jean-Marc Basyn, Suzanne Gillijns, Coralie Desmet, Wim Kenis, Tom Verhofstadt, Ilse Weemaels

Lijst met afkortingen

ARA – Algemeen Rijksarchief
BBHR – Besluit Brusselse Hoofdstedelijke Regering
BGHM – Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
CIVA – Centre international pour la ville, l'architecture et le paysage
ISAD – Institut Supérieur des Arts décoratifs
KIK-IRPA – Koninklijk Instituut voor Kunstraprimonium- Institut royal du Patrimoine artistique
OW – Openbare Werken
SAB – Stadsarchief Brussel
ULB – Université libre de Bruxelles

ISSN

2034-5771

Wettelijk Depot

D/2026/6860/001

Cette revue paraît également en Français sous le titre « Bruxelles Patrimoines ».

Cartografie artikel 3

Emilia Pauchard

Vormgeving

Toast Confituur Studio

Ontwerper van de maquette

Polygraph

Druk

InitialP

Verspreiding

Cindy De Brandt, Ilse Weemaels
bpeb@urban.brussels

Coördinatie van de publicaties

Cecilia Paredes

Bedankingen

Philippe Charlier, Céline Chéron, Adrien Dominique Caroline Esgain, Marine Gerard Pascale Ingelaere, Romain Landmeters, Harry Lelièvre, Muriel Muret, Jules Poncin

Verantwoordelijke uitgever

Sarah Lagrillière, adjunct-directeur
generaal
urban.brussels (Gewestelijke
Overheidsdienst Brussels
Stedenbouw en Erfgoed)
Kunstberg 10-13, 1000 Brussel

Contact

Directie Kennis en Communicatie
Kunstberg 10-13, 1000 Brussel
www.erfgoed.brussels
editions@urban.brussels

Herkomst van de foto's

Ondanks alle zorg die besteed is aan het opsporen van de rechthebbenden, worden eventuele begunstigen die niet werden gecontacteerd verzocht zich te melden bij de Directie Kennis en Communicatie van urban.brussels.

Erfgoed Brussel reeds verschenen

- 001 – November 2011 – Terug naar school
002 – Juni 2012 – De Hallepoort
003-004 – September 2012 – De kunst van het bouwen
005 – December 2012 – Hôtel Dewez
Extra nummer 2013 – Het erfgoed schrijft onze geschiedenis
006-007 – September 2013 – Brussel, m'as-tu vu?
008 – November 2013 – Industriële architectuur
009 – December 2013 – Parken en tuinen
010 – April 2014 – Jean-Baptiste Dewin
011-012 – September 2014 – Geschiedenis en herinnering
013 – December 2014 – Cultusgebouwen
014 – April 2015 – Zoniënwoud
015-016 – September 2015 – Ateliers, fabrieken en kantoren
017 – December 2015 – Stadsarcheologie
018 – April 2016 – De Gemeentehuizen
019-020 – September 2016 – Stijlen gerecycled
021 – December 2016 – Victor Besme
022 – April 2017 – Art nouveau
023-024 – September 2017 – Natuur in de stad
025 – December 2017 – Conservatie op de steigers
026-027 – April 2018 – Kunstenaarsateliers
028 – September 2018 – Het Erfgoed, dat zijn wij!
Extra nummer – 2018 – De restauratie van een uitzonderlijk decor
029 – December 2018 – Historische Interieurs
030 – April 2019 – Beton
031 – September 2019 – Een plaats voor kunst
032 – December 2019 – De straat anders bekeken
033 – Lente 2020 – Lucht, warmte, licht
034 – Lente 2021 – Kleuren en texturen
035 – Lente 2021 – Georges Houtstont en de ornamentenkoorts van de Belle Époque
036 – Herfst 2022 – Stadsgezichten
037 – Herfst 2024 – Objecten en collecties
038 – Lente 2025 – Focus 1939-99
039 – Zomer 2025 – Kantoorreconversies
040 – Lente 2026 – Art Deco, resoluut modern

Alle artikels kunnen geraadpleegd worden op www.erfgoed.brussels

Urban.brussels zet resoluut in op de kennismaatschappij en wil met zijn publiek een moment van introspectie en expertise delen over de stedelijke thema's van vandaag. De pagina's van *Erfgoed Brussel* bieden het stedelijk erfgoed in al zijn diversiteit een forum voor open en pluralistische reflectie.

De art-decostijl is onlosmakelijk verbonden met de tijdsgeest van het interbellum waarin een golf van vernieuwing door de samenleving gaat. Dit nummer wil dit aspect belichten met bijdragen die maatschappelijke thema's behandelen zoals de toegang van vrouwen tot het beroep van architect, maar ook meer technische onderwerpen zoals de uitdaging die de nieuwe materialen van toen vormen voor de restauratie van art deco erfgoed vandaag.

Sarah Lagrillière
Adjunct Directeur Generaal

U

20 €

ISBN 978-2-87584-240-4